

Балаларға қосымша білім беру бағдарламаларын іске асыратын ұйымдардың педагогтері және бейіні бойынша мамандарына арналған «Өлкетану және виртуалды экскурсиялар: дәстүрден инновацияға» біліктілікті арттыру курсының білім беру бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ереже

1. Балаларға қосымша білім беру бағдарламаларын іске асыратын ұйымдардың педагогтері мен бейіні бойынша мамандарына арналған «Өлкетану және виртуалды экскурсиялар: дәстүрден инновацияға» біліктілікті арттыру курсының білім беру бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) өлкетану бағытында балаларға қосымша білім беруді дамытуға және әрі қарай жетілдіруге қатысты сұрақтарды қамтиды, педагогтердің теориялық, практикалық білімдерін жаңартуды және кәсіби дағдыларын кеңейтуді, оларға әдістемелік көмек көрсетуді қарастырады.

2. Бағдарлама Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің «Республикалық қосымша білім беру оқу-әдістемелік орталығы» РМҚК педагогтердің кәсіби қиындықтары мен қажеттіліктерін сауалнама жүргізу арқылы диагностикалау, сондай-ақ қолданыстағы талаптардың өзгеруі немесе жаңа талаптардың пайда болуы негізінде Қазақстан Республикасының заңнамалық және нормативтік құқықтық актілерін талдау жолымен әзірленді:

3. Біліктілікті арттыру Курсының (бұдан әрі – Курс) ұзақтығы 80 сағатты құрайды. Сабақ кестесін құрастыру барысында ғылымның және педагогикалық технологиялардың жаңалықтары ескеріле отырып, оқу-тақырыптық жоспарға өзгеріс енгізуге болады.

4. Білім беру үдерісі оқытудың интерактивті формалары арқылы жүзеге асырылады: дәріс, практикалық сабақ, шығармашылық шеберхана, шеберлік сынып, шағын топтарда жұмыс, дөңгелек үстел, тренинг, жоба қорғау.

5. Бағдарлама балаларға өлкетану бағытында білім беретін қосымша білім беру ұйымдарының педагогтері мен бейіні бойынша мамандардың кәсіби және педагогикалық шеберліктерін жетілдіруге бағытталған.

6. Бағдарлама жинақталған тәжірибесін қорытындылаған, жаңашылдық тұрғысынан өз қызметін талдаған және зерттелген тәжірибеге сүйене отырып, педагогикалық қызметтің вариативті моделін құра алатын педагогтермен тікелей қарым-қатынас жасауға мүмкіндік береді.

7. Бағдарлама оқыту бағдарламаларын жүргізу әдістемесін, өлкетану бағытында STEAM-технологияларды, оның ішінде виртуалды туризмді дамыту мен жетілдіруге, жаңа педагогикалық және ақпараттық технологияларға бағдарлауға, тыңдаушылардың қосымша білім беру қызметіне қызығушылығын арттыруға ықпал етеді. Бағдарлама ұжымдық жұмыстың жаңа түрлерін, инновациялық педагогикалық технологияларды ашады.

2-тарау. Глоссарий

8. Бағдарламада қолданылатын ұғымдар:

1) виртуалды экскурсия - шынайы экскурсиядан өз бетінше байқауға жағдай жасау, қажетті фактілерді жинау мақсатында іс жүзінде бар объектілерді (музейлер, саябақтар, қала көшелері және т.б.) виртуалды көрсету арқылы ерекшеленетін жағтығудың ұйымдастырушылық формасы;

2) инновация – білім беру процесінің тиімділігі мен білім алушылардың білім сапасын арттыруды қамтамасыз етуге енгізілетін жаңалық;

3) туристік маршрут – туристер үшін тарихи және табиғи ескерткіштерге, сондай-ақ басқа да жерлерге жүйелі баруды анықтайтын саяхат бағыты;

4) туристік саяхат – туристік маршрут бойымен рекреациялық, спорттық және білім беру мақсатымен жүруге байланысты топтық немесе жеке іс-шара;

5) туристік экскурсия - бір немесе бірнеше экскурсия объектілеріне (географиялық, тарихи, мәдени, ұлттық шаруашылық және т.б.) танымдық, оқу-ағарту мақсатымен бару.

3-тарау. Бағдарламаның тақырыптары

9. Теориялық және практикалық академиялық сағаттар саны көрсетілген бағдарламаның тақырыптары:

1) нормативтік құқықтық модуль – 6 сағат (4 – теория, 2 - практика).

Кіріспе. «Мәңгілік Ел» жалпыұлттық идеясын және «Рухани жаңғыру» бағдарламасын іске асыру жағдайындағы Қазақстан Республикасындағы балаларға қосымша білім беру: жағдайы және даму келешегі – 2 сағат (2 - теория).

Балаларға қосымша білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарының қызметін реттейтін заңнамалық және нормативтік құқықтық негіздері. Білім беру ұйымдарында жемқорлыққа қарсы күрес шаралары – 4 сағат (2 – теория, 2 - практика).

2) психологиялық-педагогикалық модуль – 10 сағат (4 – теория, 6 – практика).

Балаларға қосымша білім беру ұйымдарында білім беру үдерісінің психологиялық-педагогикалық аспектілері – 4 сағат (2 – теория, 2 – практика).

Балалар мен жасөспірімдер дамуының психофизиологиялық ерекшеліктері. Туристік топтағы психологиялық ахуал – 2 сағат (2 – практика).

Балалар-жасөспірімдер туризмінің педагогикалық жағдайлары – 2 сағат (2 – практика).

Балалар-жасөспірімдер бірлестігі жағдайында шығармашылық қызмет арқылы өзара әрекеттесу психологиясы – 4 сағат (2 – теория, 2 – практика).

3) теориялық-технологиялық модуль – 30 сағат (20 – теория, 10 – практика).

Мектептен тыс ұйымдар – балаларға қосымша білім беру ұйымдарының ресурстық орталығы – 4 сағат (2 – теория, 2 – практика).

Қосымша білім беру педагогінің оқу-әдістемелік кешені соңғы нәтижеге жетудің негізі – 4 сағат (2 – теория, 2 - практика).

Қазіргі кезеңде тәрбиелік іс-шараларды дайындау мен өткізуді әдістемелік қамтамасыз етудің рөлі – 2 сағат (2 – теория).

STEAM-технология бойынша сабақтан тыс кіріктірілген іс-шараларды ұйымдастыру – 2 сағат (2 – теория).

Мұражай кеңістігі балаларға қосымша білім беру жүйесінде инновациялық білім беру ортасының бір бөлігі – 4 сағат (2 – теория, 2 – практика).

Туристік және өлкетану бағытында жалпы білім беретін мектепте виртуалдық экскурсия ұйымдастыру бойынша әдістемелік ұсыныстар – 2 сағат (2 – теория).

Туристік-өлкетану қызметі жағдайында балалардың өзін-өзі басқару, балалардың бастамасы, отбасылық клубтардың моделін жобалау – 4 сағат (2 – теория, 2 – практика).

Қалалық жағдайда экотуризмнің дамуы – 4 сағат (2 – теория, 2 – практика).

Виртуалды туризм STEAM білімінің бір нысаны – 2 сағат (2 – теория).

Өлкетану – әлеуметтік сәйкестікті қалыптастыруда гуманитарлық және жаратылыстану білімді кіріктіру ресурсы – 2 сағат (2 – теория).

4) практикаға бағдарланған модуль – 34 сағат (10 – теория, 24 – практика).

Туристік жорықтар мен экскурсияларда алдын алу шаралары және медициналық қамтамасыз ету. Гигиена және денсаулық сақтау ережелері – 4 сағат (2 – теория, 2 – практика).

Ерекше білім беруге қажеттіліктері бар балаларды оқыту мен тәрбиелеудің ұйымдастыру-педагогикалық аспектілері – 2 сағат (2 – теория).

Туристік жорықты ұйымдастыру және өткізу. Бағдарды әзірлеу және карта сызу – 6 сағат (2 – теория, 4 – практика).

Туризмнің әр түрінде жергілікті жерде бағдарлау ерекшеліктері – 4 сағат (4 - практика).

Туризмнің техникасы мен тактикасы бойынша жергілікті жерде тәжірибелік сабақтар – 4 сағат (4 – практика).

Спорттық бағдарлауды өткізу ережесі – 4 сағат (4 – практика).

«Жартасқа өрмелеу элементтері. Жартасқа өрмелеу жаттығу құрылғысында жұмыс тәсілі» тәжірибелік сабақтар – 4 сағат (4 – практика).

Есептік құжаттарды ресімдеу әдісі – 2 сағат (2 – теория).

Қосымша білім беру педагогтерінің кәсіби қызметін әдістемелік қолдау. Жоба қорғау – 4 сағат (2 – теория, 2 – практика).

Барлығы - 80 академиялық сағат: теория – 38, практика – 42.

4-тарау. Бағдарламаның мақсаты, міндеттері және күтілетін нәтижелері

10. Бағдарлама мақсаты: балаларға өлкетану бағытында білім беретін педагогтер мен бейіні бойынша мамандардың білімдерін жаңартуға және кәсіби шеберліктерін жетілдіруге жағдай жасау.

11. Бағдарламаның міндеттері:

1) қосымша білім беру жүйесіндегі заңнамалық және нормативтік құқықтық актілердегі жаңартулармен, туристік-өлкетану бағытында оқытудың заманауи білім беру технологияларымен (STEAM-технологиясы) тыңдаушыларды таныстыру;

2) балаларға қосымша білім беру жағдайында білім берудің әр алуан түрлеріне кіріктірілген тәсілдерді енгізу;

3) педагогикалық қызметтің жекелеген компоненттерін немесе қосымша білім беруде өлкетану бағытының нақты оқу пәнінің тұтас білім беру процесін жобалау;

4) педагогтерге әдістемелік және практикалық көмек көрсету.

12. Біліктілікті арттыру курсының соңында балаларға қосымша білім беру бағдарламаларын іске асыратын ұйымдардың педагог кадрларының білімдері жаңартылады және кәсіби құзыреттілік дағдылары жетілдіріледі.

Курс соңында тыңдаушылар:

1) біледі:

балаларға қосымша білім беру бағдарламаларын іске асыратын ұйымдардың қызметін реттейтін заңнамалық және нормативтік құқықтық негіздерін;

Қазақстан Республикасында балаларға қосымша білім беруді дамытудың жағдайы мен даму келешегін;

білім беру ұйымдарында сыбайлас жемқорлыққа қарсы шаралар;

«Мәңгілік ел» жалпыұлттық идеясы, «Рухани жаңғыру» бағдарламасы негізінде балалармен және жасөспірімдермен тәрбие жұмысының бағыттарын;

тәрбиенің негізгі принциптерін (гуманизм, патриотизм, руханилық, төзімділік және т. б.);

білім берудегі жүйелік, құзыреттілік және іс-әрекет тәсілдерінің мәнін;

2) меңгереді:

балалардың ақпаратты қабылдау және баланың жағдайына психологиялық-педагогикалық диагностика жүргізу қабілетін бағалаудың психологиялық-педагогикалық негіздерін қолдану;

қазіргі балалардың жас ерекшеліктерін ескере отырып, оқытуды ұйымдастырудың әдістемесі мен логикасын практикада қолдану және педагогикалық стильде тұлғалық-бағдарлы көзқарас;

балаларға қосымша білім беру ұйымдарында коммуникация және тұлғааралық қарым-қатынас дағдыларын, педагогикалық қарым-қатынас ерекшеліктерін қолдану;

өлкетану бағытта балаларға қосымша білім беру ұйымдары үшін білім беру бағдарламаларын, оқу-әдістемелік құралдарын іске асыру;

3) дағдыланады:

STEAM-технологиялар, оның ішінде виртуалды туризм бойынша кіріктірілген сыныптан тыс іс-шараларды ұйымдастыру;

ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен жұмыс жасаудағы инновациялық технологиялар;

балаларға қосымша білім беруде педагогтің ғылыми-зерттеу жұмысының нысаны мен әдістері.

5-тарау. Бағдарламаның құрылымы мен мазмұны

13. Бағдарламаның құрылымы:

- 1) жалпы ережелер;
- 2) глоссарий;
- 3) бағдарлама тақырыбы;
- 4) бағдарламаның мақсаты, міндеттері және күтілетін нәтижелері;
- 5) бағдарламаның құрылымы мен мазмұны;
- 6) оқу процесін ұйымдастыру;
- 7) бағдарламаны оқу-әдістемелік қамтамасыз ету;
- 8) оқыту нәтижелерін бағалау;
- 9) курстан кейінгі қолдау көрсету;
- 10) негізгі және қосымша әдебиеттер тізімі.

14. Бағдарламаның мазмұны 4 (төрт) негізгі модульден тұрады:

- 1) нормативтік құқықтық;
- 2) психологиялық-педагогикалық;
- 3) теориялық-технологиялық;
- 4) практикаға бағдарланған.

15. Нормативтік құқықтық модуль балаларға қосымша білім берудің заңнамалық, нормативтік құқықтық базасының жаңаруы, қазақстандық білімнің жаңғыру бағыттары бойынша сұрақтарды ашады.

Модульдің болжамды тақырыптары.

1) «Мәңгілік Ел» жалпыұлттық идеясын және «Рухани жаңғыру» бағдарламасын іске асыру жағдайындағы Қазақстан Республикасындағы балаларға қосымша білім беру: жағдайы және даму келешегі;

2) Балаларға қосымша білім беру бағдарламаларын іске асыратын ұйымдардың қызметтерін реттейтін заңнамалық және нормативтік құқықтық негіздері. Білім беру ұйымдарында жемқорлыққа қарсы күрес шаралары.

16. Психологиялық-педагогикалық модуль балаларды тәрбиелеуде жас ерекшеліктерін ескере отырып, білім алушының тұлғасын дамытудың психологиялық-педагогикалық аспектілері туралы білімдерін жетілдіруді болжайды, педагогикалық ұжымдағы тұлғааралық қарым-қатынас және кикілжіңдердің алдын алу мәселелерін қарастырады.

Модульдің болжамды тақырыптары.

- 1) балаларға қосымша білім беру ұйымдарында білім беру процесінің психологиялық-педагогикалық аспектілері;
- 2) балалар мен жасөспірімдердің дамуының психофизиологиялық ерекшеліктері, туристік топтағы психологиялық ахуал;
- 3) балалар-жасөспірімдер туризмінің педагогикалық жағдайлары;
- 4) балалар-жасөспірімдер бірлестігі жағдайында шығармашылық қызмет арқылы өзара әрекеттестік психологиясы.

17. Теориялық-технологиялық модуль жаңа педагогикалық, жобалық және зерттеу технологияларды, қосымша білім беру ұйымдарындағы туристік-өлкетану жұмысының мазмұны мен түрлерін, оларды қолдану ерекшеліктерін, негізгі күтілетін нәтижелерді ашады.

Модульдің болжамды тақырыптары.

- 1) мектептен тыс ұйымдар – қосымша білім беру ұйымдарының инновациялық моделі және білім беру ұйымдарымен өзара әрекеттесудің ресурстық орталығы;
- 2) қосымша білім беру педагогінің оқу-әдістемелік кешені соңғы нәтижеге жетудің негізі;
- 3) қазіргі кезеңде тәрбиелік іс-шараларды дайындау мен өткізуді әдістемелік қамтамасыз етудің рөлі;
- 4) STEAM-технология бойынша сабақтан тыс интеграцияланған іс-шараларды ұйымдастыру;
- 5) мұражайлық кеңістік балаларға қосымша білім беру жүйесінде инновациялық білім беру ортасының бір бөлігі;
- 6) туристік және өлкетану бағытындағы жалпы білім беретін мектепте үйірме жұмысын ұйымдастыру бойынша әдістемелік ұсыныстар;
- 7) туристік-өлкетану қызметі жағдайында балалардың өзін-өзі басқару, балалардың бастамасы, отбасылық клубтардың моделін жобалау;
- 8) қалалық жағдайда экотуризмнің дамуы;
- 9) виртуалды туризмде STEAM білім беруді қолдану;
- 10) өлкетану-гуманитарлық және жаратылыстану білімнің интеграциялық ресурсы ретінде әлеуметтік сәйкестікті қалыптастыру.

18. Курстың практикаға бағдарланған модулі практикаға бағдарланған білімге көшу жағдайында педагогикалық қызметті жетілдіруге, қосымша туристік-өлкетану білім беру бойынша практикалық сабақтар барысында меңгеру мүмкін болатын инновациялық жобаларды іске асыруға ықпал етеді.

Модульдің болжамды тақырыптары:

- 1) туристік жорықтар мен экскурсияларда алдын алу шаралары және медициналық қамтамасыз ету. Гигиена және денсаулық сақтау ережелері;
- 2) ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды оқыту мен тәрбиелеудің ұйымдастыру-педагогикалық аспектілері;
- 3) туристік жорықты ұйымдастыру және өткізу, бағдарды әзірлеу және карталарды сызу;
- 4) туризмнің әр түрінде жергілікті жерде бағдарлау ерекшеліктері;
- 5) туризмнің техникасы мен тактикасы бойынша жергілікті жерде тәжірибелік сабақтар;
- 6) спорттық бағдарлауды өткізу ережесі;
- 7) «Жартасқа өрмелеу элементтері. Жартасқа өрмелеу жаттығу құрылғысында жұмыс тәсілі» тәжірибелік сабақтар;
- 8) есептік құжаттарды ресімдеу әдісі;
- 9) қосымша білім беру педагогтерінің кәсіби қызметін әдістемелік қолдау.

6-тарау. Білім беру процесін ұйымдастыру

19. Оқу процесін ұйымдастыру сабақтарды дәрісханалық және қашықтық нысандарында, сондай-ақ, тыңдаушылардың өз бетінше жұмыс жасауын қарастырады.

20. Бағдарлама педагогтердің шығармашылығын таныту үшін дәстүрлі және инновациялық тәсілдерді қолдана отырып, қажетті жағдай жасайды.

Бағдарлама заманауи талаптарға сәйкес балаларға экологиялық қосымша білім беру қызметін және даму үдерісін заңнамалық және нормативтік құқықтық, ғылыми-зерттеу, бағдарламалық-әдістемелік, практикалық қамтамасыз етуге және Қазақстан Республикасының қосымша білім беру сапасын жетілдіру бойынша мақсаттылық, тұтастық және әрекеттердің жүйелілігін қамтамасыз етуге бағытталған теориялық және практикалық сабақтарды қамтиды.

21. Оқу процесі оқытудың интерактивті әдістері арқылы жүзеге асырылады: пікірсайыстар, тренингтер, бейнефильмдерді талқылау, мәселелерді бірге шешу, жобаларды қорғау.

22. Курс тыңдаушыларының мақсатты тобы: меншік нысанына және ведомстволық бағыныстылығына қарамастан балаларға өлкетану бағытында қосымша білім беру бағдарламаларын іске асыратын ұйымдардың педагогтері мен бейіні бойынша мамандары.

7-тарау. Бағдарламаны оқу-әдістемелік қамтамасыз ету

23. Оқу-әдістемелік қамтамасыз ету – бұл Бағдарламаның модульдері бойынша қажетті барлық оқу-әдістемелік құжаттардың және материалдардың

көмегімен қосымша білім беру ұйымдарының педагогтері мен бейіні бойынша мамандарын оқытуды ұйымдастыру және оны іске асыру үшін қажетті жиынтық.

24. Оқу-әдістемелік қамтамасыз ету мынадай материалдардан тұрады.

оқу-әдістемелік құралдар;

тренер/оқытушы/тьютор, тыңдаушыға арналған әдістемелік ұсынымдар;
дәріс конспектісі;

практикалық сабақтар бойынша құралдар;

білуін, меңгеруін, дағдысын бақылау материалдары;

гlossарий (анықтамалық, сөздік);

таныстырылым және үлестірмелі материалдар;

практикалық сабақтың әдістемелік материалдары;

аудио, бейне және мультимедиялық материалдар;

негізгі, қосымша әдебиеттер ретінде тыңдаушыларға ұсынылатын оқу әдебиеттерінің тізімдері.

Оқу-әдістемелік кешендер басылымдық (кітаптар, кітапшалар) нұсқасында, электронды түрінде де қолданылуы мүмкін.

25. Оқу-әдістемелік қамтамасыз ету Бағдарламаның модульдері бойынша іске асырылады:

1) нормативтік-құқықтық модуль – Қазақстан Республикасының білім мәселелері бойынша заңнамалық және нормативтік-құқықтық актілерімен;

2) психологиялық-педагогикалық модуль – электрондық оқыту ресурстарымен (аудио, бейне материалдары, анимация және кескінмен сипаттау), тренингтің, практикалық сабақтың әдістемелік материалдарымен;

3) теориялық-технологиялық модуль – оқу-тәрбие жұмысын ұйымдастыру бойынша бағдарламалармен, білім мазмұнын жаңарту бойынша әдістемелік ұсынымдармен, оқу-әдістемелік құралдарымен, оқу-анықтамалық (гlossарий, анықтамалық, сөздік және басқа) материалдарымен;

4) практикаға бағдарланған модуль – заманауи оқу-әдістемелік кешендердің, практикалық сабақтардың, шеберлік сыныптардың, тренингтердің, таныстырылым материалдарының әзірлемелерімен;

5) әр модуль – басылып шыққан немесе электронды нұсқадағы дәрістердің конспектілерімен.

8-тарау. Оқыту нәтижелерін бағалау

26. Курс соңында балаларға қосымша білім беру бағдарламаларын іске асыратын ұйымдардың педагогтері мен бейіні бойынша мамандардың білімдерін жаңарту, толықтыру және кәсіби құзыреттілігінің дағдыларын жетілдіру қарастырылады.

27. Білім беру үдерісінің соңында тыңдаушылардың білімдерін бақылау және бағалау үшін (таңдау бойынша):

- 1) жобаны таныстыру;
- 2) қорытынды тестілеу.

28. Курстың қорытындысы бойынша тест тапсырмалары білімге қатысты сұрақтарды қамтиды:

- 1) білім беру жүйесіндегі заңнамалық және нормативтік құқықтық актілерді;
- 2) қосымша білім беру ұйымдарын басқаруға заманауи тәсілдерді;
- 3) шығармашылық қызмет үдерісінде психологиялық-педагогикалық аспектілерді;
- 4) оқытудың инновациялық технологиялары мен әдістерін білуге тест тапсырмаларын өткізу.

29. Курстың қорытындысы бойынша жобаның таныстырылымы зерттеу жұмыстарын жеке немесе зерттелген модульдер тобында қорғауды қамтамасыз етеді.

30. Курсты іске асырудың қорытындысы бойынша бақылау жұмысын бағалау өлшемдері:

«Сынақ» (тест: 50 пайыз және одан жоғары) – педагог және бейіні бойынша маман орындалған тапсырманың проблемалық саласын біледі, шешілетін проблеманың бастапқы себептерін түсінеді, тапсырманы орындау үшін білімдерін қолданады, проблеманы шешу үшін тәсілдерді (әдістер, құралдар, нысандар, аспаптар және тағы басқа) талдайды және жинақтайды, күнделікті практика проблемаларын шешу үшін тапсырманы орындау маңыздылығын бағалайды.

«Сынақтан өтпейді» (тест: 50 пайыздан төмен) – педагог және бейіні бойынша маман орындалған тапсырманың проблемалық саласын жеткіліксіз біледі, шешілетін проблеманың бастапқы себептерін түсінбейді, тапсырманы орындау үшін білімдерін қолданбайды, проблеманы шешу үшін тәсілдерді (әдістер, құралдар, нысандар, аспаптар және тағы басқа) талдай алмайды және жинақтай алмайды, күнделікті практика проблемаларын шешу үшін тапсырманы орындау маңыздылығын төмен бағалайды.

9-тарау. Курстан кейінгі қолдау көрсету

31. Педагогтің жеке міндеттерін шешуге бағдарланған Курстан кейінгі қолдау көрсету келесі элементтерден тұрады: өзін анықтауы, құзыреттілігінің өзектілігі, кері байланыс, үздіксіздік. Курстан кейінгі кезең толық жасалған рефлексияны, курстан соң олардың іске асыратын қызметі туралы шығармашылық есебін болжайды.

32. Курстан кейінгі қолдау көрсетуде педагогтің қызметіне келесі нысандар қолданылады:

- 1) кәсіби дамуының нәтижелері;
  - 2) педагог курс өткен соң бірінші күнтізбелік жыл ішінде үштен кем емес өзіндік жұмысын ұйымдастыру және өткізу;
  - 3) Курста өткен және алған білімін, біліктілігін, дағдыларын жұмыс тәжірибесінде қолданатын педагогтерді тәжірибе алмасу бойынша іс-шараларға қатысуға тарту, олардың іс-тәжірибесін көпшілік алдында мойындау;
  - 4) Курс бағдарламасына түзету енгізу.
33. Педагогтің қызметіне Курстан кейінгі қолдау көрсету мониторингі үш жыл бойы жылына бір рет сырттай немесе қашықтан өткізу нысанында өткізіледі.
34. Курстан соң әр тыңдаушы кәсіби дамуының жеке жоспарын даярлайды және курс ұйымдастырушыларына шығармашылық есебін жібереді.

10-тарау. Негізгі және қосымша әдебиеттер тізімі

35. Курстың оқу үдерісін жүргізу барысында қолданылған негізгі және қосымша әдебиеттер:

- 1) Қазақстан Республикасында балаларға қосымша білім беруді дамытудың тұжырымдамалық тәсілдері - ҚР БҒМ «Республикалық қосымша білім беру оқу-әдістемелік орталығы» РМҚК, Астана қаласы, 2019 ж.;
- 2) «Рухани жаңғыру» бағдарламасын іске асыру жағдайындағы тәрбиенің тұжырымдамалық негіздері. 2019 ж.;
- 3) «Қосымша білім беру – білім алушылардың әлеуметтік белсенділігін қалыптастырудың шарты», Голованова И. Ф. 2005 ж.;
- 4) «Виртуалды туризм - туризмнің жаңа түрі», Шамликашвили В.А., 2014 ж.;
- 5) «Қазіргі мектептерде өлкетанудың жаңа тәсілдері», Афанасьев В.Г., 1995 ж.;
- 6) «Туризм Қазақстанда», Масименко С.В., 2016 ж.;
- 7) «Экскурсия педагогикалық үдеріс ретінде», Жарков А.Д., «Турист», 1983 ж.;
- 8) «Білім беру ұйымдарында балалардың туристік-өлкетану қызметін ұйымдастыру» әдістемелік нұсқаулығы - ҚР БҒМ «Республикалық қосымша білім беру оқу-әдістемелік орталығы» РМҚК, Астана қаласы, 2013 ж.;
- 9) Балалармен туристік-өлкетану жұмысы бойынша видеосабақтар - ҚР БҒМ «Республикалық қосымша білім беру оқу-әдістемелік орталығы» РМҚК, Астана қаласы, 2017 ж., <https://www.ziyatker.org/110.>;
- 10) Оқу журналдарының сериясы: deagostini.ru.

**Образовательная программа курса повышения квалификации
«Краеведение и виртуальные экскурсии: от традиций к инновациям»
для педагогов и специалистов по профилю организаций,
реализующих образовательные программы
дополнительного образования детей**

Глава 1. Общие положения

1. Образовательная программа курса повышения квалификации «Краеведение и виртуальные экскурсии: от традиций к инновациям» для педагогов и специалистов по профилю организаций, реализующих образовательные программы дополнительного образования детей (далее – Программа), включает в себя круг вопросов, касающихся развития и дальнейшего совершенствования дополнительного образования детей краеведческого направления, предусматривает обновление теоретических, практических знаний и расширение профессиональных навыков педагогов, оказание им методической помощи.

2. Программа разработана РГКП «Республиканский учебно-методический центр дополнительного образования» Министерства образования и науки Республики Казахстан на основе диагностики путем анкетирования профессиональных затруднений и потребностей педагогов, также анализа законодательных и нормативных правовых актов Республики Казахстан на предмет изменения действующих или появления новых требований:

3. Продолжительность Курса повышения квалификации (далее – Курс) составляет 80 часов. При составлении расписания занятий допускаются изменения в тематике Программы с учетом обновлений науки и педагогических технологий.

4. Образовательный процесс Курса включает интерактивные формы обучения: лекция, практическое занятия, творческая мастерская, мастер-класс, работа в малых группах, круглый стол, тренинг, защита проектов.

5. Программа направлена на совершенствование профессионального и педагогического мастерства педагогов организаций дополнительного образования, осуществляющих краеведческое образование.

6. Программа позволяет напрямую взаимодействовать с педагогами, обобщившими накопленный опыт, проанализировавшими свою деятельность с точки зрения инновационности и на основе изученного опыта спроектировать вариативную модель педагогической деятельности.

7. Программа способствует развитию и совершенствованию методики ведения обучающих программ, STEAM-технологии, в том числе виртуального туризма ориентироваться в новых педагогических и информационных

технологиях, повышению интереса слушателей к деятельности дополнительного образования. Программа раскрывает новые формы коллективной работы, инновационные педагогические технологии.

Глава 2. Глоссарий

8. Понятия, используемые в Программе:

1) виртуальная экскурсия - организационная форма обучения, которая отличается от реального тура виртуальной демонстрацией существующих объектов (музеев, парков, городских улиц и т. д.). С целью создания условий для самостоятельного наблюдения, сбора необходимых фактов;

2) инновация – внедряемое новшество, обеспечивающее повышение эффективности образовательного процесса и улучшение качества знаний обучающихся;

3) STEAM – универсальный практико-ориентированный подход, который позволяет обучающимся справляться с задачами любой сложности. STEAM подход – не только метод обучения, но и способ мышления;

4) туристский маршрут – путь перемещения туристов, определяющий последовательное посещение исторических и природных памятников, а также других мест;

5) туристский поход (турпоход) – групповое или индивидуальное мероприятие, связанное с перемещением по туристскому маршруту в рекреационных, спортивных, познавательных целях;

6) туристская экскурсия (туристская экскурсионная поездка) - групповое посещение одного или нескольких экскурсионных объектов (географических, исторических, культурных, народно-хозяйственных и т.д.) в учебно-познавательных и воспитательных целях.

Глава 3. Тематика Программы

9. Тематика Программы с указанием количества теоретических и практических академических часов:

1) нормативный правовой модуль – 6 часов (4 – теория, 2 - практика).

Введение. Дополнительное образование детей в Республике Казахстан: состояние и перспективы развития в условиях реализации общенациональной идеи «Мәңгілік ел», программы «Рухани Жаңғыру – 2 часа (2 - теория).

Законодательные и нормативные правовые основы регулирования деятельности организаций, реализующих образовательные программы дополнительного образования детей. Антикоррупционные меры в организациях образования – 4 часа (2 – теория, 2 - практика).

2) психолого-педагогический модуль – 10 часов (4 – теория, 6 – практика).

Психолого-педагогические аспекты образовательного процесса в организациях дополнительного образования детей – 4 часа (2 – теория, 2 – практика).

Психо-физиологические особенности развития детей и подростков. Психологический климат в туристской группе – 2 часа (2 – практика).

Педагогические условия развития детско-юношеского туризма и краеведения – 2 часа (2 – практика).

Психология взаимодействия через творческую деятельность в условиях детского объединения – 4 часа (2 – теория, 2 – практика).

3) теоретико-технологический модуль – 30 часов (20 – теория, 10 – практика).

Внешкольная организация как инновационная модель организации дополнительного образования и ресурсный центр во взаимодействии с организациями образования – 4 часа (2 – теория, 2 – практика).

Учебно-методический комплекс педагога дополнительного образования как основа для достижения конечного результата – 4 часа (2 – теория, 2 – практика).

Роль методического обеспечения в подготовке и проведении воспитательных мероприятий на современном этапе – 2 часа (2 – теория).

Организация интегрированных внеклассных мероприятий по STEAM-технологии – 2 часа (2 – теория).

Музейное пространство как часть инновационно-образовательной среды в системе дополнительного образования детей – 4 часа (2 – теория, 2 – практика).

Методические рекомендации по организации кружковой работы в общеобразовательной школе по туристско-краеведческому направлению – 2 часа (2 – теория).

Проектирование моделей детского самоуправления, детских инициатив, семейных клубов в условиях туристско-краеведческой деятельности – 4 часа (2 – теория, 2 – практика).

Развитие экотуризма в городских условиях – 4 часа (2 – теория, 2 – практика). Использование STEAM образования в виртуальном туризме – 2 часа (2 – теория).

Краеведение как интегративный ресурс гуманитарного и естественно-научного образования в формировании социальной идентификации личности – 2 часа (2 – теория).

4) Практико-ориентированный модуль – 34 часа (10 – теория, 24 – практика).

Меры профилактики и медицинское обеспечение туристских походов и экскурсий. Правила гигиены и сохранения здоровья – 4 часа (2 – теория, 2 – практика).

Организационно-педагогические аспекты обучения и воспитания детей с особыми образовательными потребностями – 2 часа (2 – теория).

Организация и проведение туристского похода. Разработка маршрута и рисовка карт – 6 часов (2 – теория, 4 – практика).

Особенности ориентирования на местности в разных видах туризма – 4 часа (4 - практика).

Практические занятия на местности по технике и тактике туризма – 4 часа (4 – практика).

Правила проведения спортивного ориентирования – 4 часа (4 – практика).

Практические занятия «Элементы скалолазания. Техника работы на скалолазном тренажере» – 4 часа (4 – практика).

Методика оформления отчетной документации – 2 часа (2 – теория).

Методическое сопровождение профессиональной деятельности педагогов дополнительного образования. Защита проектов – 4 часов (2 – теория, 2 – практика).

Всего – 80 академических часов: теория – 38, практика – 42.

Глава 4. Цель, задачи и ожидаемые результаты Программы

10. Цель Программы: создание условий для обновления знаний и совершенствования профессионального мастерства педагогов и специалистов по профилю обучающихся детей краеведческом направлении.

11. Задачи Программы:

1) ознакомить слушателей с обновлениями в законодательных и нормативных правовых актах системы дополнительного образования детей краеведческого направления;

2) внедрить интегрированные подходы к различным видам воспитания в условиях дополнительного образования детей;

3) проектировать отдельные компоненты педагогической деятельности или целостного образовательного процесса в контексте дополнительного краеведческого образования;

4) оказать методическую и практическую помощь педагогам.

12. По завершении Курса у педагогов и специалистов по профилю организаций, реализующих образовательные программы дополнительного образования детей, будут обновлены знания и совершенствованы навыки профессиональной компетентности.

По завершении Курса слушатели:

1) знают:

законодательные и нормативные правовые основы регулирования деятельности организаций образования, реализующих образовательные программы дополнительного образования для детей;

состояние и перспективы развития дополнительного образования детей в Республике Казахстан;

антикоррупционные меры в организациях образования;

направления воспитательной работы с детьми и подростками на основе общенациональной идеи «Мәңгілік ел», программы «Рухани жаңғыру»;

основные принципы воспитания (гуманизм, патриотизм, духовность, толерантность и др.);

сущность системного, компетентностного и деятельностного подходов в образовании;

2) умеют:

пользоваться психолого-педагогическими основами оценки способностей детей воспринимать информацию и проводить психолого-педагогическую диагностику состояния ребенка;

применять на практике методику и логику организации обучения с учетом возрастных особенностей современных детей, личностно-ориентированный подход в педагогическом стиле;

применять навыки коммуникации и межличностного общения, особенности педагогического взаимодействия в организациях дополнительного образования детей;

реализовывать образовательные программы, учебно-методические пособия для организаций дополнительного образования детей краеведческого направления;

3) владеют:

организацией интегрированных внеклассных мероприятий по STEAM-технологии, в том числе виртуального туризма;

инновационными технологиями в работе с детьми с особыми образовательными потребностями;

формой и методами научно-исследовательской работы педагога дополнительного образования детей.

Глава 5. Структура и содержание Программы

13. Структура Программы:

1) общие положения;

2) глоссарий;

3) тематика Программы;

4) цель, задачи и ожидаемые результаты Программы;

5) структура и содержание Программы;

6) организация учебного процесса;

7) учебно-методическое обеспечение Программы;

8) оценивание результатов обучения;

9) посткурсовое сопровождение;

10) список основной и дополнительной литературы.

14. Содержание Программы состоит из четырех модулей:

- 1) нормативный правовой;
- 2) психолого-педагогический;
- 3) теоретико-технологический;
- 4) практико-ориентированный.

15. Нормативный правовой модуль раскрывает вопросы обновления законодательной, нормативной правовой базы дополнительного образования детей, модернизации казахстанского образования.

Примерные темы модуля:

1) дополнительное образование детей в Республике Казахстан: состояние и перспективы развития в условиях реализации общенациональной идеи «Мәңгілік ел» и программы «Рухани жаңғыру»;

2) законодательные и нормативные правовые основы регулирования деятельности организаций, реализующих образовательные программы дополнительного образования детей, антикоррупционные меры в организациях образования.

16. Психолого-педагогический модуль предполагает совершенствование знаний о психолого-педагогических аспектах воспитания детей, развития личности обучающегося с учетом возрастных особенностей, рассматривает проблемы межличностного общения в педагогическом коллективе и преодоление межличностных конфликтов.

Примерные темы модуля:

1) психолого-педагогические аспекты образовательного процесса в организациях дополнительного образования детей;

2) психо-физиологические особенности развития детей и подростков. Психологический климат в туристской группе;

3) педагогические условия развития детско-юношеского туризма и краеведения;

4) психология взаимодействия через творческую деятельность в условиях детского объединения.

17. Теоретико-технологический модуль раскрывает новые педагогические, проектные и исследовательские технологии, содержание и формы туристско-краеведческой деятельности в организациях дополнительного образования, особенности их применения, основные ожидаемые результаты.

Примерные темы модуля:

1) внешкольная организация как инновационная модель организации дополнительного образования и ресурсный центр во взаимодействии с организациями образования;

2) учебно-методический комплекс педагога дополнительного образования как основа для достижения конечного результата;

3) роль методического обеспечения в подготовке и проведении воспитательных мероприятий на современном этапе;

4) организация интегрированных внеклассных мероприятий по STEAM-технологии;

5) музейное пространство как часть инновационно-образовательной среды в системе дополнительного образования детей;

6) методические рекомендации по организации кружковой работы в общеобразовательной школе по туристско-краеведческому направлению;

7) проектирование моделей детского самоуправления, детских инициатив, семейных клубов в условиях туристско-краеведческой деятельности;

8) развитие экотуризма в городских условиях;

9) использование STEAM образования в виртуальном туризме;

10) краеведение как интегративный ресурс гуманитарного и естественно-научного образования в формировании социальной идентификации личности.

18. Практико-ориентированный модуль Курса способствует совершенствованию педагогической деятельности в условиях перехода к практико-ориентированному образованию, реализации инновационных проектов, освоение которых возможно в ходе практических занятий по туристско-краеведческому дополнительному образованию.

Примерные темы модуля:

1) меры профилактики и медицинское обеспечение в туристских походах и экскурсиях. Правила гигиены и сохранения здоровья;

2) организационно-педагогические аспекты обучения и воспитания детей с особыми образовательными потребностями;

3) организация и проведение туристского похода. Разработка маршрута и рисовка карт;

4) особенности ориентирования на местности в разных видах туризма;

5) практические занятия на местности по технике и тактике туризма;

6) правила проведения спортивного ориентирования;

7) элементы скалолазания. Техника работы на скалолазном тренажере;

8) методика оформления отчетной документации;

9) методическое сопровождение профессиональной деятельности педагогов дополнительного образования.

Глава 6. Организация учебного процесса

19. Организация учебного процесса предусматривает проведение занятий в аудиторной и дистанционной формах, а также самостоятельную работу слушателя.

20. Программа предоставляет необходимые условия для проявления творчества педагогов с применением традиционных и инновационных методов.

Программа включает теоретические и практические занятия по законодательному и нормативному правовому, научно-исследовательскому, программно-методическому, практическому обеспечению процесса

функционирования и развития дополнительного образования детей и призван обеспечить целенаправленность, целостность и системность действий по совершенствованию качества дополнительного образования Республики Казахстан в соответствии с современными требованиями.

21. Образовательный процесс включает интерактивные методы обучения: дискуссии, тренинги, обсуждение видеofilмов, совместное решение вопросов, защиту проектов.

22. Целевая группа слушателей Курса: педагоги и специалисты по профилю организаций, реализующих образовательные программы краеведческого направления дополнительного образования детей, независимо от ведомственной принадлежности и форм собственности.

Глава 7. Учебно-методическое обеспечение Программы

23. Учебно-методическое обеспечение – это совокупность всех учебно-методических документов и материалов по модулям Программы, необходимых для организации и осуществления с их помощью обучения педагогов и специалистов по профилю организаций дополнительного образования.

24. Учебно-методическое обеспечение содержит следующие материалы:
учебно-методические пособия;
методические рекомендации для тренера/преподавателя/тьютора, слушателя;
конспекты лекций;
пособия по практическим занятиям;
материалы контроля знаний, умений, навыков;
гlossарий (справочник, словарь);
презентационные и раздаточные материалы;
методические материалы практических занятий;
аудио, видео и мультимедийные материалы;
список учебной литературы, рекомендуемой слушателям в качестве основной и дополнительной литературы.

Учебно-методические комплексы могут использоваться как на бумажных носителях (книги, брошюры), так и в электронном виде.

25. Учебно-методическое обеспечение осуществляется по модулям Программы:

1) нормативный правовой модуль – законодательными и нормативными правовыми актами Республики Казахстан по вопросам образования;

2) психолого-педагогический модуль – электронными образовательными ресурсами (аудио, видеоматериалы, анимации и иллюстрации), методическими материалами тренингов, практических занятий;

3) теоретико-технологический модуль – программами по организации учебно-воспитательной работы, методическими рекомендациями по

обновлению содержания образования, учебно-методическими пособиями, справочными материалами (гlossарий, справочник, словарь);

4) практико-ориентированный модуль – разработками современных учебно-методических комплексов, практических занятий, мастер-классов, тренингов, презентационных материалов;

5) каждый модуль – конспектами лекций в печатном или электронном вариантах.

Глава 8. Оценивание результатов обучения

26. По завершении Курса предусматривается у педагогов и специалистов по профилю организаций, реализующих образовательные программы дополнительного образования детей, обновление и пополнение знаний и совершенствование навыков профессиональной компетентности.

27. По завершении образовательного процесса с целью контроля и оценки знаний слушателей проводятся (по выбору):

1) презентация проекта;

3) итоговое тестирование.

28. Тестовые задания по итогам Курса включают вопросы на знание:

1) законодательных и нормативных правовых актов системы образования;

2) современных подходов к управлению организацией дополнительного образования;

3) психолого-педагогических аспектов в процессе творческой деятельности;

4) инновационных технологий и методов обучения.

29. Презентация проекта по итогам Курса предусматривает защиту исследовательской работы индивидуально или в группе по изученным модулям.

30. Критерии оценки контрольной работы по итогам реализации Программы.

«Зачет» (тест: 50 процентов и выше) – педагог и специалист по профилю знает проблемную область выполненного задания, понимает первопричины решаемой проблемы, применяет знания для выполнения задания, анализирует и синтезирует подходы (методы, средства, формы, инструментарий и другие) для решения проблемы, оценивает значимость выполнения задания для решения проблем повседневной практики.

«Незачет» (тест: ниже 50 процентов) – педагог и специалист по профилю недостаточно знает проблемную область выполненного задания, не понимает первопричины решаемой проблемы, не применяет знания для выполнения задания, не умеет анализировать и синтезировать подходы (методы, средства, формы, инструментарий и другие) для решения проблемы, низко оценивает значимость выполнения задания для решения проблем повседневной практики.

Глава 8. Посткурсовое сопровождение

31. Посткурсовое сопровождение ориентировано на решение частных задач педагога, состоит из следующих элементов: самоопределение, актуальность компетентностей, обратная связь, непрерывность. Посткурсовой период предполагает полномасштабную рефлекссию, творческий отчет об осуществляемой им деятельности после Курса.

32. В посткурсовом сопровождении деятельности педагога используются следующие формы:

- 1) результаты профессионального развития;
- 2) организация и проведение в течение первого календарного года после прохождения Курса не менее трех самостоятельных работ педагогом;
- 3) привлечение педагогов, прошедших Курс и успешно применяющих полученные знания, умения, навыки на практике, к участию в мероприятиях по обмену опытом, публичное признание их опыта (публикации в средствах массовой информации);
- 4) корректировка Программы Курса.

33. Мониторинг посткурсового сопровождения деятельности педагога проводится в течение трех лет один раз в год в дистанционной форме.

34. Каждый слушатель после Курса готовит индивидуальный план профессионального развития и направляет творческий отчет организаторам курса.

Глава 9. Список основной и дополнительной литературы

35. Список основной и дополнительной литературы, используемой в ходе проведения учебного процесса Курса:

- 1) Концептуальные подходы к развитию дополнительного образования детей в Республике Казахстан - РГКП «Республиканский учебно-методический центр дополнительного образования», г. Нур-Султан, 2019 г.;
- 2) Концептуальные основы воспитания в условиях реализации программы «Рухани жаңғыру», 2019 г.;
- 3) «Дополнительное образование как условие формирования социальной активности учащихся», Голованова И.Ф. 2005 г.;
- 4) «Виртуальный туризм как новый вид туризма», Шамликашвили В.А., 2014 г.;
- 5) «Новые подходы к краеведению в современной школе», Афанасьев В.Г. 1995 г.;
- 6) «Туризм в Казахстане», Масименко С.В., 2016 г.;

7) «Экскурсия как педагогический процесс», Жарков А.Д., «Турист», 1983 г.;

8) Методические рекомендации «Организация туристско-краеведческой деятельности детей в организациях образования» - Республиканский учебно-методический центр дополнительного образования МОН РК, Астана, 2013 г.;

9) Видеозанятия по организации туристско-краеведческой работы с детьми - РГКП «Республиканский учебно-методический центр дополнительного образования» Министерства образования и науки Республики Казахстан – Астана, 2017 г. <https://www.ziyatker.org/110>;

10) Серия познавательных журналов: deagostini.ru.